

منبع اودخپريدو نيته : گلوبال ريسرچ «2026-04-20» .
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل» .

د ماشومانو قاتلین: د اسراییلو دولت، د هغه ملاتړي، او د ماشومانو صنعتي وژنه

*Baby Killers: The State of Israel, Its Patrons,
and the Industrialized Slaughter of Children*

دوی جبري زیان نه وو. دوی هدف وو. او موږ پوهېدو. او موږ څارل. او موږ وسلې چمتو کړې. او موږ پریکړه لیکونه وینو
کړل. او موږ دا د خان دفاع وبلله

*****

هغه اعتراف چې هیچا نه دی کړی :

راځئ چې د یوې جملې سره پیل وکړو چې د لویدیځ هر بهرنیو چارو وزیر، د سپینې
مانی هر ویاند، د اروپایي اتحاديې هر ویاند د ۱۸ میاشتو د وژنې په جریان کې له ویلو ډډه
کړې ده:

اسرائیل ماشومان وژني. په قصدي ډول. په سیستماتیک ډول. زموږ د وسلو سره. زموږ د پیسو سره. زموږ د ډیپلوماتیک پوښښ سره. اوموږ یې د ترسره کیدو اجازه ورکوو. دا جمله ده. دا پروپاګند نه دی. دا د یهودیت ضد نه دی. دا د توطیې تیوري نه ده چې په فرنگي ویب پاڼو کې خپره شوې ده. دا د یونیسیف، نړیوال روغتیا سازمان، د بشري حقونو څار، د بڅښني نړیوال سازمان، د ملګرو ملتونو د بشري چارو د همغږۍ دفتر، د عدالت نړیواله محکمه، لانسیت، او -د جنوري ۲۰۲۶ راهیسې - د اسرائیلو نظامي سرچینو پخپله مستند، تایید شوي، متقابل حواله شوي پایله ده، چې بالاخره یې د غزې د روغتیا وزارت د مړینې شمیره ومنله.

د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر له ۷ راهیسې په غزه کې د ۲۱،۲۸۹ څخه ډیر ماشومان وژل شوي دي. له ۴۴،۵۰۰ څخه ډیر ماشومان تپیان شوي، چې ډیری یې دایمي دي. په لبنان کې د شپږو اونیو په نوي جګړه کې له ۱۷۲ څخه ډیر ماشومان ووژل شول. د ۲۰۲۶ کال د فبروري له ۲۸ راهیسې په ایران کې لږترلږه ۲۵۴ ماشومان ووژل شول، چې په کې د مناب په شجره طیبه کې د نجونو په لومړني ښوونځي کې د یوې حملې له امله د ۱۶۵ څخه ډیرې د ښوونځي نجونې هم شاملې دي. له ډیرشو میاشتو څخه په کم وخت کې په ټوله سیمه کې له ۵۰،۰۰۰ څخه ډیر ماشومان وژل شوي یا تپیان شوي دي.

دا جګړه نه ده. دا د ځان دفاع نه ده. دا په ګڼ میشته سیمو کې د پېچلو پوځي عملیاتو یوه غمجنه مګر نه منونکې ضمني پایله نه ده. دا د عربي ماشومانو سیستماتیک، صنعتي پیمانې له منځه وړل دي، چې د متحده ایالاتو لخوا لیکل شوي، د اروپا د بزدلی لخوا فعال شوي، او د اسرائیل دولت لخوا په دقت او دوام سره اعدام شوي چې د 'حادثې' کلمې لپاره هیڅ ځای نه پرېږدي.

دا متن به ډیپلوماتیک نه وي. ډیپلوماسي، دهغه څه په وړاندې چې ترسره شوي، فحشا ده.

د اکتوبر د ۷مې د دروغو څخه مخکې: اوږده ریکارډ

هغه کیسه چې اسرائیل او د هغه لویدیځ ملاتړي یې بیانوي د اکتوبر په ۷مه، ۲۰۲۳ پیل کېږي. د دوی په وینا کې، یوتمدن، ډیموکراتیک دولت - په یوه ناګراره سیمه کې د لویدیځ ارزښتونو یو څراغ - د وحشي ترهګرو لخوا پرته له خبرتیا برید وشو، او په خواشینۍ سره مګر په لازمي ډول، د نظامي ځواک سره یې ځواب ورکړ. هر څه چې مخکې راغلل له منځه یوړل شول. هر څه چې وروسته پېښ شول توجیه کېږي.

دا د دومره لوی دروغ دی چې د پروپاګند ویلو لپاره خورا مهربان وي. دا د نسل وژني په خدمت کې د تاریخي بڅښني قصدي تولید دی.

دلته هغه څه دي چې د اکتوبر د ۷مې څخه مخکې پېښ شوي وو:

د سپتمبر ۲۰۰۰ او اکتوبر ۲۰۲۳ ترمنځ، اسرائیلی ځواکونو له ۲،۱۷۱ څخه ډیر فلسطیني ماشومان ووژل. نه په یوه عملیات کې. نه په یوه جګړه کې چې پیل او پای لري.

په دوامداره توگه. په منظم ډول. د یوې ځانگړتیا په توگه، نه د پوځي اشغال. په لویدیځه غاړه، غزه کې، ختیځ بیت المقدس کې - په اونی کې یو ماشوم، کال په کال، لسيزې په لسيزه کې، د هر وژني په اړه د هیچا لخوا تحقیق نه کیږي، د هیچا لخوا محاکمه نه کیږي، د هیچا لخوا سزا نه ورکول کیږي.

د عملیاتو کاسټ لید، د [دسمبر 2008 څخه تر جنوري 2009 پورې]: 22 ورځې، 1,383 فلسطینیان ووژل شول، چې 333 یې ماشومان وو. اسراء قصی الحباش، 13، او د هغې د تره زوی شاد، 10، د غزې په ښار کې د خپل کور په چت کې د لوبې کولو پرمهال د توغندي په واسطه ووژل شول. دوی جنګیالی نه وو. دوی په چت کې ماشومان وو. د ملګرو ملتونو د حقیقت موندنې ماموریت پایله وکړه چې عملیات 'یو قصدي غیر متناسب برید و چې د ملکي وګړو د سزا ورکولو، سپکاوي او ډارولو لپاره ډیزاین شوی و' د عملیاتو کاسټ لید د ټولو جرمنو لپاره په هر اسرایلی سرتیري باندې لگول شوي تر ټولو لوړه سزا اووه نیمې میاشتي وه - د کریدیت کارت غلا کولو لپاره.

د زیتون گاونډ ته زیان (CC BY-SA 2.0)

د (۲۰۱۴) کال د جولای څخه تر اګست پورې د عملیاتو محافظتي څنډه: (۵۰ ورځې، ۵۵۱) ماشومان ووژل شول، ۳۴۳۶ ماشومان ټپیان شول، له (1000) څخه ډیر په دایمي توګه معلول شول، له ۱۵۰۰ څخه ډیر یتیمان شول. د «۱۸۰» کوچنیانو څخه - ماشومان، کوچنیان، د شپږو کلونو څخه کم عمر لرونکي ماشومان - یو هم جنګیالی نه و. یوازې په دوو ورځو کې - هغه څه چې د توري جمعې په نوم پیژندل شوي - اسرایلی ځواکونو په

رفح کي (۲۰۱۷) کسان ووژل، چي «۶۴» ماشومان هم پکي شامل وو. د بيت سليم تحقيقاتو وموندله چي يو هم لوړ پوري قوماندان د کومي قانوني پايلي سره مخ نه شو.

[د ۲۰۱۵ او ۲۰۲۲] کلونو ترمنځ، ملگرو ملتونو د (۸۷۰۰) څخه ډير د ماشومانو تلفات اسراييلي ځواکونو ته منسوب کړل. د ورته کلونو په جريان کي، د ملگرو ملتونو د عمومي منشي کلني 'د شرم لست' - کوم چي د هغو نظامي ځواکونو نومونه اخلي چي د ماشومانو ساتنه کي پاتي راځي او له دوي څخه د عمل پلانونو جوړولو غوښتنه کوي - په سيستماتيک ډول اسراييل له لست څخه ايستل شوي. هغه ځواکونه چي ډير لږ ماشومان يي وژلي وو لست شوي وو. اسراييل نه و. په اتو کلونو کي يو ځل هم نه.

يو ازي د ۲۰۲۳ کال په لومړيو نهو مياشتو کي - مخکي له دې چي د اکتوبر په ۷مه يو راکټ ولگيږي - په لويديځه غاړه کي د اسراييلي ځواکونو لخوا ۳۸ فلسطيني ماشومان ووژل شول، چي دا د فلسطيني ماشومانو لپاره د ریکارډ تر ټولو مرگوني کال و. سيو دي چلډرن وويل. يونيسف وويل. اوچا وويل.

د اکتوبر ۷مه دا حقيقت رامینځته نه کړ. دا يي په گوته کړ. او د نړی غبرگون - د مجرم وسله وال کول، د حساب ورکولو څخه يي ساتل، او د زياتوالي غږ 'ځان دفاع' - د يوویشتمې پيړۍ تر ټولو اخلاقي ناوړين سياسي پريکړه ده.

د وژني طبقه بندي

راځئ چي دقيق و اوسو. د فلسطيني ماشومانو وژنه ډيري بنې لري، هر يو مستند شوی، هر يو سيستماتيک، هر يو د قصدي پاليسي د گوتو نښي لري.

د بمونو په واسطه.

د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر په لومړيو اونیو کي په هرو ۱۵ دقيقو کي يو ماشوم. د کمپاين په اوج کي هره ورځ له سلو څخه ډير ماشومان ووژل شول. د ۲۰۲۵ کال تر سپتمبر پوري، لږ تر لږه ۱۹،۴۲۴ ماشومان د وژل کيدو راپور ورکړل شو. د ۲۰۲۶ کال د فبروري تر مياشتي پوري، ۲۱،۲۸۹ تاييد شوي. دا هغه ماشومان دي چي په خپلو کورونو، ښوونځيو، روغتونونو، سرپناهونو، د UNRWA په تاسيساتو کي په څرگنده توگه په نښه شوي چي د ملگرو ملتونو د همغږۍ سره د اسراييلي پوځ سره شريک شوي دي. اسراييلي ځواکونو په هر صورت بمباري وکړه.

د لوږي له امله.

اسراييل يو بنديز ولگاوه چي ۲/۳ مليون خلک يي په ورځ کي ۲۴۵ کالوري ژوندي پاتي کيدو ته راتبيټ کړل - د لږ تر لږه انساني اړتيا له ۱۲ مي څخه کم. اوسيدونکو وانه، وحشي بوتې، ککړي اوبه وخورلي. د ۲۰۲۵ کال د اگست تر مياشتي پوري له ۵۴،۶۰۰ څخه ډير ماشومان په شديد ډول خوار ځواکي وو. جينان اسحاقې د ۲۰۲۵ کال د می په ۳

مه د څلورو میاشتو په عمر مړه شوه. هغه د مراسم - د پروتین - انرژي شدید خوارځواکي - له امله مړه شوه ځکه چې هغه ځانگړي ماشوم فورمول چې هغې ته اړتیا درلوده د اسرائیلي پوځي پریکړې لخوا په پوله کې بند شو. هغې څلور میاشتي ژوند درلود. هغه د بندیز له امله ووژل شوه.

د بڅبنې نړیوال سازمان د هغې طبي ریکارډونه بیاکتنه کړل.

د بشري حقونو څار د بندیز میکانیزم مستند کړ.

اکسفام دانوم ورکړ: اسرائیل دملکي وگړودلوېږي لپاره په قصدي ډول انتخابونه کوي!

د ملگرو ملتونو ځانگړي کميټي تایید کړه چې دا د جگړې د وسلې په توگه د لوېږي کارولو قانوني تعریف پوره کوي - د روم د قانون له مخې یو جرم.

د جرمي نړیوالې محکمې واک لري. عمل یې نه دی کړی

[Source](#)

[Source](#)

د غرو پري کولو له لارې. د ۲۰۲۴ کال د جون تر میاشتې پورې، په غزه کې ډاکټرانو اټکل وکړ چې (3000) ماشوما نو یو یا دوه پښې له لاسه ورکړې وې. د (2025) کال د جنوري تر میاشتې پورې، یونیسف (4000) ماشومان کوم چې دهغو د بدن غړی پریکړ شوی شمیرلي دي. د روغتیا نړیوال سازمان همغږي کوونکي خبرداری ورکړ چې ځینې پښې پري کول غیر ضروري وو - ځکه چې دوی په طبیعي لحاظ اړین نه وو چې غړی یې پریکړ شي، بلکې ځکه چې روغتونونه د ډیر دقیق پاملرنې لپاره تجهیزات او تخصص نلري، او ځکه چې وخت نه و: د تلفاتو بله څپه لا د مخه رارسیدلې وه. ماشومان پښې، لاسونه، لاسونه، سترگی له لاسه ورکوي - نه دا چې کومه وسله باید دوی ووهي، بلکې ځکه چې د بندیز ډاډ ورکوي چې د دوی د ژغورلو لپاره اړین وسایل شتون نلري.

د بند او شکنجې له لارې.

له (1967) کال راهیسې، له (55500) څخه ډیر فلسطیني ماشومانو د اسراییلي ځواکونو لخوا نیول شوي دي. د (۲۰۲۳) کال د اکتوبر له «۷» می راهیسې، یوازې په لویدیځه غاړه کې له [۱۷۰۰ څخه ډیر. د ۲۰۲۵] کال د دسمبر تر میاشتې پورې، ۳۵۱ ماشومان د اسراییل پوځي زندانونو کې بندیان وو چې (۱۸۰ یې، یا ۵۱) سلنه، پرته له تور، پرته له محاکمې، د پټو شواهدو پر بنسټ د نامعلوم وخت لپاره د نوي کیدو وړ ساتل شوي. اسراییل دسره صلیب نړیوالې کمیټې ته د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر له ۷ راهیسې د فلسطیني بندیانو سره

د لاسرسي اجازه نه ورکوله. د ۲۰۲۳ کال د سيو دی چلډرن راپور موندلې چې د توقيف شويو فلسطيني ماشومانو ۸۶ سلنه وهل شوي؛ ۶۹ سلنه يې برقي پلټل شوي؛ ۶۰ سلنه يې په يوازيتوب بند کې ساتل شوي؛ ۶۸ سلنه يې د طبي پاملرنې څخه انکار کړی. وليد احمد، ۱۷ کلن، د ۲۰۲۵ کال په مارچ کې د اسراييلو په يوه زندان کې مړ شو. يو اسراييلي قاضي دا پايله وکړه چې هغه احتمالاً دلوري له امله مړ شوی و. په زندان کې. په ۲۰۲۵ کال کې. په داسې يو دولت کې چې ځان ته ډيموکراسي وايي.

د رواني تباهي له لارې.

د (۲۰۲۴) کال د اگست تر مياشتې پورې، اټکل کيږي چې (19000) ماشومانو يو يا دواړه والدين له لاسه ورکړي وو. د ۲۰۲۶ کال تر لومړيو پورې، له (58000) څخه ډير. د بې ځايه شويو کمپونو دننه چې پخپله په مکرر ډول بمبار شوي وو، ۷۰ سلنه ماشومانو د رواني رنځ کلينيکي نښې ښودلې: د خوب اختلالات، جلاوالي، بې کنټروله ترهگري. د مرستندويه کارمندانو لخوا کارول شوی اصطلاح - WCNSF، 'تپي شوی ماشوم ژوندي نه پاتې کيدونکی کورنی' - د ۲۰۲۳ کال په نومبر کې طبي لغت ته ننوتل. دا يو ماشوم تشريح کوي چې په فزيکي توگه تپي شوی، د خپلې کورنۍ هر غړی يې له لاسه ورکړی، او اوس په داسې حالت کې شتون لري چې د هغې لپاره هيڅ بشري پروتوکول ډيزاين شوی نه و، ځکه چې هيچا د داسې جگړې تصور نه و کړی چې دا پايله يې په دې پيمانه رامینځته کړي.

دا د جگړې ضمني محصولات ندي. دوی د هغې جوړښت دي.

IV. هغه نومونه چې قضاوت يې غواړي

احصايي د بيوروکراسۍ ژبه ده. نومونه د عدالت ژبه ده. دلته ځيني نومونه دي.

جنان اسحاقی. څلور مياشتني عمر لري. غزه. د می په ۳، ۲۰۲۵ کې د بنديز له امله رامینځته شوي فورمول کمښت له امله دمراسمس له امله مړ شو. طبي ريکارډونه د بڅبنې نړيوال سازمان لخوا بياکننه شوي.

عبدالعزيز. د فبروري په ۲۴، ۲۰۲۴ کې د کمال عدوان روغتون کې له وخته مخکې زيريدلی. مور يې په دانه لرونکو او کنسرو خوړو ژوندي پاتې وه. هغه د روغتون په وينيليتريز کې ځای پر ځای شوی و. وينيليتريز هغه وخت بند شو کله چې روغتون کې تيل ختم شول. پلار يې د هغه د مړينې سند وساته. هغه د زيرون په څو ساعتونو کې مړ شو.

نور الحداد. يوولس کلنه. سيستیک فايبروسس. د مارچ په ۱۵، ۲۰۲۴ کې د خوارځواکۍ، ډيهايډريشن، او سږو انتان سره د کمال عدوان روغتون ته داخله شوه. مور يې د بشري حقونو څارنه وويل: 'زه ليدلی شم چې د هغې د سينې هيوکي بهر ته راوتلي دي!'

ليلا خطيب. دوه کلنه. د جنوري په ۲۵، ۲۰۲۵ کې د اوسپني ديوال عملياتو په جريان کې د اسراييلي سنایپر ډزو لخوا په جنين کې د خپل کور په خوب خونه کې په ډزو ووژل شوه. هغه د اکتوبر ۲۰۲۵ کې د ملگرو ملتونو د بشري حقونو دفتر په راپور کې د مړينې ترټولو کوچنی نومول شوی ده. رضا علي احمد بشارت. اته کلنه. حمزه عمار احمد ب

ردا علي احمد بشارت. اته کلنه. **حمزه عمار احمد بشارت**، لس کلنه. وروڼه. د ۲۰۲۵ کال د جنوري په ۸مه، د طوباس په تمون کې د دوی د کورنۍ په انگر کې د اسراييلو د هوا څخه ځمکې ته د توغندي په واسطه ووژل شوه. دوی بې وسلې وو. د اسراييلو پوځ وروسته ومنله چې د ډزو کولو دمخه يې دا تايبید نه کړه چې قربانيان څوک وو.

وليد احمد. اوولس کلن. د ۲۰۲۵ کال د مارچ په مياشت کې د اسراييلو په توقيف کې مړ شو. يو اسراييلي قاضي پريکړه وکړه چې هغه احتمالاً د لورې له امله مړ شوی و.

جواد يونس. يوولس کلن، ساکساکيه، سويلي لبنان. هغه يوازي خپل څلور کلن ورور مهدي د فوتبال له لوبې څخه کور ته بوتلی و ځکه چې کوچنی ستړی و. هغه لوبې ته راستون شو. د اسراييلو بريد د هغه د تره په کور ولگېد. مور يې وويل: 'زما زړه راته وويل! هغه د ۲۰۲۶ کال د مارچ په ۲۷مه ووژل شو.

زينب الجبالي. لس کلنه. بيکا دره، لبنان. د مارچ په پنځمه، ۲۰۲۶ کې د روژې په مياشت کې د افطار په چمتو کولو کې د مرستې په وخت ووژل شوه. په ۱۹۸۲ کې، د هغې د پلار ورور - چې هغه هم لس کلن و - په همدې هيواد کې د اسراييلو د توغندي له امله ووژل شو.

د ميناب د بنوونځي نجونې. د ۲۰۲۶ کال د فبروري په ۲۸مه د ايران په ميناب کې د شجره طيبه د نجونو په لومړني بنوونځي د اسراييلو د بريد له امله لږ تر لږه ۱۶۵ کسان ووژل شول. ډيری يې ماشومان وو. د ايران د بهرنيو چارو وزير اراغچي خپل عکس شريک کړ. د بنوونځي نوم د 'ښه ونې' معنی لري.

د النجر کورنۍ ماشومان. د ۲۰۲۵ کال د می په مياشت کې په خان يونس کې نهه وروڼه ووژل شول. ټول د ۱۲ کلونو څخه کم عمر لري. د خپل کور له کنډوالو څخه را ايستل شوي. يو ژوندي پاتې شو، د جدي ټپونو سره.

دا د يوراجستر څخه لس نومونه دي چې له يوويشت زرو څخه ډير لري. هر يو يې مخکې له دې چې يو شمير شي نوم درلود. تاريخ غوښتنه کوي چې مور د دوی نومونه ووايو. تاريخ هم غوښتنه کوي چې مور د مسؤلينو نومونه واخلو.

V. د معافيت جغرافيه پراخيري:

لبنان، ایران غزه لابراتوار وه. لبنان بی نقل دی. ایران د تاوتریخوالی زیاتوالی دی. دا نظریه د پولی هاخوا د پالیسی د دوام سره حرکت کوي، نه د جگړې گډوډي.

په لبنان کې، د مارچ له ۲، ۲۰۲۶ راهیسی: ۱۷۲ ماشومان وژل شوي، ۶۰۰ ماشومان وژل شوي یا ټپیان شوي، نږدې (390000) ماشومانو بی ځایه شوي دي. اسرائیلی ځواکونو د هرې لومړۍ کړنې څخه لرې کورونه په مذهبي لحاظ گډو گاونډیو کې چې خوندي گڼل کېږي، په اپارتمانونو کې چې نظامي شتون نلري، پرته له خبرتیا، د سهار په لومړیو ساعتونو کې، د روژې په میاشت کې، د افطار په جریان کې، پداسې حال کې چې کورنۍ یوځای خواړه خوري، په نښه کړي دي. کله چې پوښتنه وشوه، اسرائیلی پوځ دا رد نه کړه چې ماشومان وژل شوي دي. دا وویل چې دوی 'حزب الله تاسیسات' په نښه کړي دي. دا هیڅ شواهد نه دي وړاندې کړي. دا هیڅ هدف نه دی نومولی. دا هیڅ پایلې نلري.

په ایران کې، د فبروري له ۲۸، ۲۰۲۶ راهیسی: د بشري حقونو سازمان HRANA په وینا، د متحده ایالاتو او اسرائیلو په بریدونو کې لږترلږه ۲۵۴ ماشومان وژل شوي دي. په ایران کې د ملګرو وګړو د مرګ ژوبلې ټولټال شمېره: ۱۷۰۱. د بي بي سي ویریفای لخوا تحلیل تایید کړه چې د امریکا د دقیق برید توغندیو په لامرد ښار کې د استوګنې ودانیو او د سپورت په یوه تالار برید وکړ، چې له امله یې ۲۱ کسان ووژل شول، چې ۴ ماشومان هم پکې شامل وو. په ټول ایران کې لږترلږه ۶۵ ښوونځي په نښه شول. لږترلږه ۱۴ طبي مرکزونه له ۵۵۰۰ څخه زیات استوګنیز واحدونه. د میناب د نجونو د ښوونځي د ډله ییزې وژنې په اړه د امریکا د داخلي پوځي څېړنو اعتراف وکړ چې برید د زور هدف ګرځولو معلوماتو له امله رامینځته شوی. دا هغه څه دي چې متحده ایالات د ۱۶۵ وژل شویو ښوونځیو نجونو په اړه وايي: د هدف ګرځولو زاره معلومات. نننیا هو، لکه څنګه چې د اسلام آباد اوربند له ایران سره ترسره شو، په عامه توګه اعلان وکړ چې لبنان د اوربند برخه نه وه او د پنځه څلویښتمې پرله پسې ورځې لپاره یې بمبارۍ ته دوام ورکړ. هغه دا په ښکاره ډول وویل. پرته له شرمه. ځکه چې هغه ته هیڅکله د شرم احساس کولو دلیل نه دی ورکړل شوی.

نمونه تصادفي نه ده. دا یوه عقیده ده: په کافي هیوادونو کې، په کافي ثبات سره، کافي ماشومان ووژني، چې نړۍ بالاخره د ماشومانو وژنه د منځني ختیځ د منظرې د دايمي ځانګړتیا په توګه ومني - لکه د هوا په څیر طبیعي، لکه د جغرافیې په څیر ناګزیر. د غزې ماشومان، د میناب د ښوونځي نجونې، د ساکسا کیه فوتیبالران: ټول د "سیمه ایز امنیت لګښت" په نوم کټګورۍ ته راتیټ شوي. امنیت د چا لپاره؟

VI. ټرمپ، امریکا، او د ماشومانو د وژلو سوداګري

ډونالډ ټرمپ د جنوري په 2025 کې د جګړې پای ته رسولو ژمنې سره سپینې ماڼۍ ته بیا ننوتل. هغه هیڅ پای ته ونه رسول. هغه یو پیل کړ: د ایران په وړاندې جګړه، د فبروري په 28، 2026 کې د اسرائیلو سره په ګډه پیل شوه، په کوم کې چې د متحده ایالاتو

توماهاک توغندیو او دقیق برید توغندیو په ایرانی بنارونو برید وکړ، په بنوونځیو کې ماشومان او د روژې د افطار په غونډو کې ملګري وګرځول. ترمپ دا د "رژیم بدلون هڅولو" هڅه وبلله. هغه د ایران عالي مشرتابه یو داسې رژیم وباله چې 'خپل خلک ظلم کوي'. هغه وویل چې د ایران خلک د آزادی مستحق دي.

د میناب د بنوونځي نجوني ايرانيانې وي. دوی ازادي ترلاسه نه کړه. دوی د امریکا توغندی ترلاسه کړ. یو سل او پنځه شپيته يي.

ترمپ چې کله بیا دفتر ته داخل شو نو اسرائیلو ته یې په کلني ډول «۳/۸» ملیارد ډالر پوځي مرسته واستوله. هغه د بایډن ادارې لخوا د ځنډول شویو وسلو لیرېد گړندی کړ. هغه د امریکا سفارت بیت المقدس ته ولیرد او هغه د گولان په لورو باندې د اسرائیلو حاکمیت په رسمیت وپېژند. هغه د لویدیځې غاړې د الحاق تایید وکړ. هغه د ملګرو ملتونو د امنیت شورا د اوربند پرېکړه لیکونه ویتو کړل. هغه د اسرائیلی چارواکو په اړه د ICC واک بند کړ. هغه بنیامین نتانیاهو "د اسرائیلو په تاریخ کې ترټولو لوی مشر" وباله. هغه د هیڅ فلسطیني ماشوم په جنازه کې ګډون نه دی کړی.

متحده ایالات د دریو لسيزو راهیسي د اسرائیلو لومړنی مالي تمویل کونکی، د وسلو لومړنی عرضه کونکی، لومړنی ډیپلوماتیک ډال او د اسرائیلی دولت لومړنی تبلیغ کونکی دی. په غزه کې په بنوونځي کې غورځول شوی هر بم د امریکا د سریال نمبر لري. هر توغندی چې د لبنان په اپارتمان ودانۍ ولګېد د امریکایي مالیه ورکونکو لخوا تادیه شوی و. هر ویتو چې د ملګرو ملتونو د اوربند پرېکړه لیک مخه نیسي د یو امریکایي ډیپلومات لخوا کارول شوی و چې بشپړ پوهه لري چې د دوی ویتو د دوام لپاره څه ته اجازه ورکړي. دا تور نه دی. دا محاسبه ده.

(99) امریکایي روغتیايي کارکونکو چې په غزه کې یې خدمت کړی و، د ۲۰۲۴ کال په اکتوبر کې ولسمشر بایډن ته ولیکل چې د خوړو د خونديتوب معیارونو په کارولو سره، په غزه کې لږترلږه ۶۲،۴۱۳ مړینې د لورې له امله رامینځته شوي - ډیری یې کوچني ماشومان وو - او لږترلږه ۵،۰۰۰ یې د اوردمهاله ناروغیو لپاره پاملرنې ته د لاسرسي نشتوالي له امله. دوی د متحده ایالاتو ولسمشر ته ولیکل. هغه د پالیسي بدلولو سره ځواب ورنکړ. هغه نورې وسلې واستولې. امریکا یوازې د اسرائیلو ملاتړ نه کوي. امریکا د ماشومانو په وژنه کې د اسرائیلو عملیاتي ملګری دی. د فلسطیني ماشومانو د مړینې په شرایطو کې د دواړو حکومتونو ترمنځ توپیر پرته له توپیر څخه توپیر دی.

او ترمپ، چې د دوهم ځل لپاره د هغه سړي په ژمنې واک ته ورسید چې د هغه سړي په توګه به ریښتیا ووايي چې بل څوک به د خبرو کولو جرئت ونکړي، چا چې ځان د فاسد تاسیساتو دښمن وباله، چا چې ادعا وکړه چې د نړیوال اشرافو په وړاندې د هیر شوي کارګر خلکو استازیتوب کوي: دا هغه سړی دی چې د خپل منځني ختیځ پالیسي د تاج لاسته راوړنې په توګه یې غوره کړه، په سویلي ایران کې د نجونو بنوونځي بمبار کړي او

هغه حکومت ته ډیرې پیسې واستوي چې په غزه کې ماشومان لوړه کوي. منافقت ناڅاپي نه دی. دا محصول دی.

د اروپا آرامه بزدلي

که امریکا وسله واله ملگری وي، اروپا هغه بڼه جامې اغوستي تماشه کونکي ده چې جرم يې لیدلی، گوري چې څوک نه گوري، او کور ته د ډوډۍ لپاره تللي ده.

اروپايي حکومتونو، د اکتوبر 2023 راهیسې، د اندیښنې بیانونه خپاره کړي دي. دوی ژوره اندیښنه څرگنده کړې ده. دوی د بشري وقفې غوښتنه کړې ده. دوی د ملگرو ملتونو د غیر پابنده پریکړه لیکونو لپاره رایه ورکړې ده. دوی لږ مقدار مرستې لیرلي دي چې اسراییل په پوله کې بندې کړي دي. دوی په کنفرانسونو کې گډون کړی چېری چې دوی د وضعیت په اړه د ژورو مخونو او خالي لاسونو سره بحث کړی. او بیا دوی اسراییل ته د وسلو صادرولو ته دوام ورکړی، سوداگریز تړونونه نوي کړي، اسراییلي چارواکي خپلو پلازمینو ته بللي دي، او اجازه یې ورکړې چې دوی نفوس ته د دولتي تمویل شوي خپرونکو لخوا وویل شي چې هغه څه چې په غزه کې پیښیږي د 'دواړو خواوو تر منځ شخړه' وه.

بریتانیا په 2023 کې اسراییل ته د 69 ملیون پونډه وسلې وپلورلې. جرمني د اکتوبر 7 وروسته د میاشتو لپاره د وسلو صادراتو ته دوام ورکړ. فرانسې په ټوله کې ډیپلوماتیکې او سوداگریزې اړیکې ساتلې. ایټالیا ټکان وخور او دوام یې ورکړ. هالنډ ته په قانوني ډول د خپلو محکمو لخوا امر شوی و چې اسراییل ته د F-35 اجزاو صادرات ودروي - او د اطاعت ځنډولو لپاره یې طرز العملی لارې وموندلې.

اروپايي اتحادیه د خپل 'قوانینو پر بنسټ نړیوال نظم' په اړه د مذهب په جوش سره خبرې کوي. دا قوانین، دا معلومه شوه، د روسیې لخوا د اوکراین په یرغل کې د مثالي چټکتیا او هوډ سره پلي کيږي. دوی د 21,000 فلسطیني ماشومانو په وژنه کې نه پلي کيږي. دا معلومه شوه چې دا حکم د لویدیځ ستراتیژیکو گټو د ساتنې پر بنسټ والړ دی، نه د عربي ماشومانو د ژوند د ساتنې پر بنسټ.

دا دوه گونې معیار د اروپا په بهرنۍ پالیسۍ کې نیمگړتیا نه ده. دا د هغې عملیاتي اصل دی. د عربي تمدن په محاسبه کې تل د عربانو ژوند په مختلف ډول ارزښت لري. د غزې ماشومان د دوی د مرگونو لپاره کافي اروپايي ندي چې د وجدان بحران رامینځته کړي. دوی کافي لري، کافي نسواري، کافي مسلمان، کافي فلسطینیان دي، ترڅو د 'بشر دوستانه وضعیت چې سیاسي حل ته اړتیا لري' په توگه پروسس شي. د دوی مړینې یو حالت دی. د اسراییلو نظامي اړتیاوې ژمنتیا ده.

هغه څه چې اروپا په دې دیرشو میاشتو کې په روښانه ډول ښودلې دي، دا دي چې 'هیڅکله بیا نه' - د هولوکاسټ وروسته د اروپایي تمدن بنسټیزه ژمنه - تل مشروطه وه. دا پدې معنی وه: هیڅکله بیا مور ته نه. دا معنی نه درلوده: هیڅکله بیا چا ته نه. دا یقیناً معنی نه درلوده: هیڅکله بیا نه، په شمول هغه وخت چې د هولوکاسټ ژوندي پاتې شویو په نوم رامینځته شوی دولت هغه څوک وي چې وژنه کوي.

دا یو متضاد خبره نه ده. دا یوه پالیسي ده. او هر اروپایي بهرنیو چارو وزیر چې د وسلو د بل جواز د تصویب پرمهال د اندیښنې بله اعلامیه لاسلیک کړې وي، د غزې، لبنان او ایران ماشومانو سره د دې وسلو د چلند لپاره شخصي اخلاقي او قانوني مسؤلیت لري

د وژني نظریه :

دا به اسانه وي چې دا انفرادي لوبغاړو ته منسوب شي - نتانیا هو، ترمپ، د اروپایي بهرنیو چارو وزیر. دا به ستونزه اداره کړي: افراد لري کړی، پالیسي بدله کړی. مگر د فلسطیني ماشومانو وژنه شخصي انحراف نه دی. دا د یو همغږي ایډیالوژیکي سیستم محصول دی، او دا سیستم باید نومول شي.

د اسراییلو د میشته کولو - استعماري ایډیالوژي - په خپل اوسني، اعظمي، حکومتداری بڼه کې - دا په گوته کوي چې د سیند او سمندر ترمنځ ځمکه یوازې د یهودي خلکو پورې اړه لري، چې په دې ځمکه کې د فلسطین شتون د او امنیتي ترفیک ستونزه ده چې اداره شي، کم شي، او په نهایت کې له منځه یوړل شي، او دا چې د فلسطیني ملګرو مړینې یا د مشروع امنیتي اهدافو په تعقیب کې د جبران زیان په توګه توجیه کيږي، یا د حماس د مسؤلیت په توګه رد کيږي چې "دوی د انساني ډال په توګه کاروي." دا چوکاټ - هر مړ ماشوم د حماس ګناه ده - د اسراییلو چارواکو، د اسراییلو د پوځي ویاندانو او لویدیځو حکومتونو لخوا دومره په دوامداره توګه تکرار شوی چې دا د ترلاسه شوي حکمت حیثیت ترلاسه کړی دی.

راځئ چې وګورو چې دا څه معنی لري. دا پدې مانا ده چې کله اسراییلي ځواکونه په روغتون بمباري کوي، دا ځکه ده چې حماس دا کار کاوه. کله چې دوی یو ښوونځی بمباروي، دا ځکه ده چې حماس هلته پټ و. کله چې دوی د ملګرو ملتونو پر سرپناه بمباري کوي، دا ځکه ده چې حماس د هغې لاندې تونلونه ایستلي دي. کله چې دوی ۲/۳ ملیونه خلک لوړه کوي، دا ځکه ده چې حماس خواره د وسلې په توګه کاروي. کله چې دوی په جنین کې د هغې په خوب خونه کې دوه کلنه ماشومه وژني، دا ځکه ده چې په لویدیځه غاړه کې د حماس شتون امنیتي غبرګون ته اړتیا لري. د حماس د ډال نظریه بې حده لچک لرونکې ده: دا هر ظلم جذبي، هر قتل عام تشریح کوي، هر محاصره توجیه کوي. دا د معافیت ایډیالوژیکي تلپاتې حرکت ماشین دی.

مگر په نړيوال قانون کې يوه ماده شتون لري - يو اصل دومره ابتدایي دی چې دا د بشري قانون کورسونو په لومړۍ اونۍ کې تدریس کېږي - چې دا ټول جوړښت غیر معقول کوي. دا د تناسب اصل دی. حتی که نظامي هدف شتون ولري. حتی که حماس شتون ولري. حتی که قانوني نظامي هدف هم وي. د ملګي زیان رسولو لپاره لاهم غیر قانوني دی - په شمول د ماشومانو - دا د تمه شوي نظامي ګټې سره متناسب دی. د حماس د تعقیب لپاره د ۲۱۰۰۰ ماشومانو وژل د هر ډول تصور وړ معیار له مخې غیر متناسب دي. د ۲۰۲۴ کال د جنوري په میاشت کې د عدالت نړيوالې محکمې (ICJ) وویل. د جرمنو د نړيوالې محکمې څارنوال هم همداسې وویل. د بشري حقونو ټولو لویو سازمانونو هم همداسې وویل. اسرائیل دوام ورکړ. امریکاییتو کړ. اروپا اندیښنه څرګنده کړه.

او د قانوني دلیل لاندې یو اخلاقي دلیل پروت دی چې د پوهیدو لپاره قانوني روزنې ته اړتیا نلري: دا ماشومان دي. دوی تجریدات ندي. دوی ډیموګرافیک ندي. دوی امنیتي ګواښونه ندي. دوی جواد دي چې خپل کوچنی ورور یې د لوبې دمخه کور ته بوتلو. دوی زینب دي چې د خپلې مور سره یې د افطار په چمتو کولو کې مرسته وکړه. دوی د میناب نجونې دي چې ښوونځي ته یې د ښه ونې په نوم یادېږي. دوی جنان دي چې فورمول ته اړتیا درلوده او بندیز یې ترلاسه کړ. دوی عبدالعزیز دي چې وینټیلیټر ته اړتیا درلوده او د تیلو کمښت یې ترلاسه کړ.

هغه نظریه چې د دوی مړینې د منلو وړ کوي - چې ژبه تولیدوي ترڅو د غم، غصې، او حساب ورکولو پرته د دوی وژنه پروسس کړي - اسرائیل ته ځانګړې نه ده. دا د تاریخ په اوږدو کې د ټولو استعماري قدرتونو نظریه ده: دا نظریه چې د ځینو خلکو ماشومان د نورو په پرتله ډیر مهم دي. په کینیا کې برتانویان. فرانسویان په الجزایر کې. امریکایان په ویتنام کې. بلجیمیان په کانګو کې. د مستعمرو ماشومان تل هغه کسان وو چې پرته له کومې پایلې و وژل شي، پرته له نړيوال خطر څخه ماتم وشي، پرته له دې چې په ځواکمنه نړۍ کې څوک په ځواب کې خپله پالیسي بدله کړي ښخ شي.

غزه استثنا نه ده. دا د ترټولو زوړ جرم وروستی تکرار دی. او مور ټول دومره زاړه یو چې دا پوه شو

هغه چوپټیا چې وژني

الان کردي یو سوریایي ماشوم و. هغه د (۲۰۱۵) کال د سپتمبر په دویمه نیټه د خپلې مور او ورور سره په مدیترانه کې ډوب شو. د نیلوفر ډیمیر په نوم یوې ترکی عکس اخیستونکې د هغه جسد د بودروم ته نږدې په ساحل کې په سور کمیس او نیلي پتلون او کوچني بوتانو کې وموند، او هغې یې عکس واخیست. عکس په ساعتونو کې ویروس شو. اروپایي مشران وژړل. د کډوالو خیریه موسسو ته بسپني په څلورویشتو ساعتونو کې پنځلس چنده زیاتې شوې. انځور د نړۍ په هر مخ کې څرګند شو.

نړۍ د یوې ورځې لپاره ودرېده یادمه وکړل

بیا دوام وکړ یا بیا له سره پیل کړل.

د(2023) کال د اکتوبر راهیسې له(21000 څخه ډیر فلسطیني ماشومان وژل شوي دي. هر یو یې مخ، نوم، د بوتانو یوه جوړه درلوده. د دوی مړینې عکسونه اخیستل شوي، مستند شوي، نشر شوي، ژوندی خپرېږي، د نړۍ په هر ټولنیزو رسنیو پلیټ فارم کې خپاره شوي. انځورونه شتون لري. شواهد ورک نه دي. هغه څه چې ورک دي هغه سیاسي اراده ده چې د هغه څه په اړه عمل وکړي چې انځورونه یې بڼیې.

دا تشه - د شاهدی او عمل کولو ترمنځ، د پوهیدو او مخنیوي ترمنځ، د لیدلو او بندولو ترمنځ - ناپوهي نه ده. دا پالیسي ده. هغه لویديځ حکومتونه چې دا انځورونه یې لیدلي او اسر اییلو ته یې وسله ورکول دوام ورکړی دی، یوه انتخاب کړی دی. دوی غوره کړي چې د اسر اییلو سره ستراتیژیکې اړیکې - د استخباراتو شریکول، د هغې تخنیکي همکاري، په منځني ختیځ کې د پوځي پلیټ فارم په توګه د هغې رول، د اسر اییل پلوه لابینګ لخوا جوړ شوي ټاکنو کې د کورني سیاسي شتمنی په توګه د هغې ارزښت - د 21,000 عرب ماشومانو د ژوند څخه ډیر ارزښت لري. دوی دا محاسبه په څرګنده، تکرار او بشپړ معلوماتو سره کړې ده..

دا هغه چوپتیا ده چې وژني. د نه پوهیدو چوپتیا نه. د پوهیدو او دوام ورکولو غوره کولو چوپتیا.

هغه ډاکټران چې له غزې څخه راستانه شول او له خبریالانو سره یې خبرې وکړې. د ملګرو ملتونو چارواکي چې راپورونه یې خپاره کړل او له پامه غورځول شوي وو. هغه حقوقي عالمان چې په هاګ کې یې استدلال وکړ او د دوی پریکړې یې غیر پلي شوي ولیدلي. هغه خبریالان - چې ځینې یې د راپور ورکولو پرمهال د اسر اییلو د بریدونو له امله ووژل شول - چا چې انځورونه او شاهدي تولید کړه چې نړۍ یې ولیدله او د نړۍ حکومتونه یې په سیاسي توګه نا آرامه وبلل. ښوونکي، نرسان، والدین، او عادي وګړي چې د ګلوبل ساوت په اوږدو کې یې یو څه لیدلي او احساس کړي دي چې د لویديځ آرام نفوس یې په احتیاط سره له احساس څخه جلا شوي دي: دا ظاهري پوهه چې نړیوال سیستم د دوی ساتنه نه کوي. دا چې قوانین د دوی لپاره ندي. دا چې د دوی ماشومان وژل کیدی شي او د نړۍ ځواکمن به یې پیچلي بولي.

د ملګرو ملتونو عمومي منشي د ۲۰۲۳ کال په نومبر کې وویل: 'غزه د ماشومانو لپاره هدیره کیږي! هغه دا خبره په عامه توګه، د کیمرې په وړاندې، امنیت شورا ته وکړه. د دې پنځو دایمي غړو څخه درې یې دولت ته د ښخولو لپاره وسله، ساتنه یا په خاموشۍ سره اجازه ورکړه.

بل څه دي: د ماشومانو د وژني پراخېدونکي تیاتر بل څه دي؟ —

د دې شیبې تر ټولو مهمه پوښتنه ده، او په صادقانه توګه د ځواب ورکولو لپاره تر ټولو خطرناکه پوښتنه ده.

د تاسیس شوي نمونې پر بنسټ ځواب دا دی: دا دوام لري. دا پراخيري. غزه لابر اتوار دی. لبنان د تطبیق وړ دی. ایران د پراختیا وړ دی. راتلونکی تیا تر لا دمخه لیدل کيږي.

لویدیځه غاړه، چیرې چې هره ورځ الحاق دوام لري، چیرې چې د ۲۰۲۳ کال د جنوري راهیسې ۲۲۴ فلسطیني ماشومان وژل شوي دي - د ۲۰۰۵ کال راهیسې چې ریکارډونه پیل شوي هلته د ثبت شویو ټولو ماشومانو وژنو نږدې نیمایي برخه. چیرې چې د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر راهیسې د هوایي بریدونو په کارولو کې ۲۰ ځله زیاتوالی راغلی، په هغه سیمه کې چې د نړیوال بشر دوستانه قانون له مخې، د وسله والې شخړې زون نه دی. چیرې چې اسرائیلي میشت ځایونه، وسله وال او د دولت لخوا خوندي شوي، د استعماري ملیشو په فریکونسي او معافیت سره په فلسطیني کلیو برید کوي، ځکه چې دا هغه څه دي چې دوی دي.

سوریه، چیرې چې د ملکي زیربناوو په اړه د اسرائیلو بریدونه بیا پیل شوي. یمن، چیرې چې د متحده ایالاتو او اسرائیلو نظامي عملیاتو د حوثي جنگیالیو تر څنګ ملکي وګړي وژلي دي. د یوې پروژې پراخېدونکې جغرافیه چې هیڅکله د حماس په اړه نه وه، هیڅکله د اکتوبر په اوومه نه وه، هیڅکله د امنیت په اړه نه وه. دا تل د ځمکې په اړه وه، او د دې په اړه وه چې څوک په کې د ژوند کولو اجازه لري، او د چا ماشومان دومره انسان ګڼل کيږي چې غمجن شي.

هغه درس چې اوس د نړیوال جنوب حکومتونو ته - هر هغه هیواد ته چې له افریقا، آسیا، لاتینې امریکا او عربي نړۍ څخه گوري - دا دی: نړیوال سیسټم به ستا سو ساتنه ونکړي. ICC به د زور ورو محاکمه نه کړي. د ملګرو ملتونو امنیت شورا به ویتو شي. ICJ به له پامه وغورځول شي. وسلې به روانې وي. ماشومان به مړه کيږي. د انډینې بیانونه به دوام ولري. او هیڅ شی به بدلون ونلري.

دا درس، یوځل چې زده شو، هغه باثباته، د قوانینو پر بنسټ نړیوال نظم به رامینځته نه کړي چې لویدیځ حکومتونه یې غواړي. دا به برعکس رامینځته کړي: یوه نړۍ چې هر هغه دولت چې اتومي وسلې تر لاسه کولی شي دا کار وکړي، ځکه چې دا یوازینی هغه دي چې د معافیت سره بمبار نشي کیدی؛ یوه نړۍ چې پکې نړیوال بنسټونه د لویدیځ ځواک وسیلي ګڼل کيږي او د هغې مطابق چلند کيږي؛ یوه داسې نړۍ چې په غزه، مناب، سکساکیه او لویدیځه غاړه کې وژل شوي ماشومان د یوې تراژیدي په توګه نه بلکې د یوې خبرداري په توګه یاديږي چې پام یې نه دی شوی.

هغه څه چې وروسته راځي، که هیڅ بدلون ونشي، سوله نه ده. دا د غزې د منطق خپریدل دي: دا چې ملکي ژوند د منلو وړ لګښتونه دي، دا چې ماشومان وژل کیدی شي که چیرې قاتل کافي ځواکمن وي، دا قانون دکمزورولپاره دی، او دا چې یوازینی محافظت

چې شتون لري هغه هغه محافظت دی چې تا سويي پخپله جوړوئ ، د وسلو سره چې هېڅوک يې ویتو نشي کولی.

دا هغه ځای دی چې چوپتیا رهبري کوي. دا هغه څه دي چې د وسلو صادرات پېرود کوي. دا هغه څه دي چې ملګري ملتونه ویتو کوي. امنیت نه. ثبات نه. د دې مفکورې سیستماتیک ویجاړول چې د انسان ژوند د هغه بدن د ملیت، مذهب یا جیوپولیتیک موقعیت په پام کې نیولو پرته مساوي ارزښت لري چې دا پکې ژوند کوي.

تورونه

دا د یوې مقالې پایله نه ده. دا د تورونو پرانیستل دي. تاریخ به یې بشپړ کړي. مګر اجازه راکړئ چې ریکارډ دلته پیل شي.

د اسرائیلو دولت

د (۲۰۲۳) کال د اکتوبر راهیسي په غزه کې د (21000) څخه زیاتو ماشومانو د سیستماتیک وژنې لپاره. په لبنان کې د شپږو اونیو د نوي جګړې په جریان کې د ۱۷۲ ماشومانو د وژنې لپاره. په ایران کې د ماشومانو د وژنې لپاره، په مناب کې د ۱۶۵ ښوونځیو نجونو په ګډون. د جګړې د وسلې په توګه د لوږې قصدي کارونې لپاره، چې د څلورو میاشتو عمر لرونکي جینان اسحاقی په ګډون د ماشومانو د مړینې لامل شو. د ۴۰۰۰ ماشومانو د غرو د پرې کولو لپاره. په پوځي توقیف ځایونو کې د فلسطیني ماشومانو د بند او شکنجه کولو لپاره، په شمول د ولید احمد چې د ۲۰۲۵ کال په مارچ کې د لوږې له امله مړ شو. د فلسطیني ماشومانو د ۶۰ کلونو مستند، دوامداره، سیستماتیک وژنې لپاره چې په مجازي ډول بشپړ معافیت لري. د هغو خلکو په نوم پورته ټول ترسره کول چې پخپله د عصري اروپایي تاریخ کې د بدترین جرم قربانیا ن وو، په دې توګه د خپل اخلاقي منطق په وړاندې د دې تاریخ د وسلو کارولو فحشا ترسره کول.

د امریکا متحده ایالات

د اعدام کونکي دولت ته د کلني نظامي مرستې په توګه د ۳/۸ ملیارد ډالرو چمتو کولو لپاره. د بمونو، توغندیو، جنګي جټ الوتکو، د دقیق برید توغندیو رسولو لپاره چې په میناب کې یې د ښوونځي نجونې او په لامرد کې ملکي وګړي ووژل. د ملګرو ملتونو د امنیت شورا د هر هغه پریکړه لیک ویتو کولو لپاره چې اوربند به یې نافذ کړی وای. د اسرائیلي چارواکو په اړه د ICC د قضاوت بندولو لپاره. د ۲۰۲۶ کال د فبروري په ۲۸ مه د ایران په بمباري کې د اسرائیل سره مستقیم یوځای کېدو لپاره، او په دې توګه د ایراني ماشومانو په وژنه کې شریک جنګیالی شو. د (۶۲،۴۱۳) لوږې مړینې په اړه د ۹۹ روغتیایي کارمندانو د شهادت لپاره له پامه غورځول شوي. د لسيزو غیر مشروط ډیپلوماتیک، مالي او نظامي ملاتړ لپاره چې د معافیت شرایط رامینځته کړي او ساتلي دي چې پکې وژنه ممکنه ده

یونالد ترمپ په شخصي توگه

د ۲۰۲۵ کال په جنوري کې د بیا کار پیلولو پر مهال د پورته ټولو کارونو د گړندي کولو لپاره. په ایران کې د نجونو په یوه ښوونځي بمبارولو او دا یې د پالیسي په نوم یادولو لپاره. د امریکا د وسلو له امله د وژل شوي عرب ماشوم په جنازه کې د گډون نه کولو لپاره، پداسې حال کې چې په عامه توگه د دوی د مړینې مسؤل حکومت سره د اړیکو لمانځنه کوي.

اروپايي اتحادیه او د هغې غړي هیوادونه

د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر وروسته اسراییلو ته د وسلو صادراتو ته دوام ورکولو لپاره. د وسلو د جوازونو لاسلیک کولو پر مهال د انډینني بیانونو خپرولو لپاره. د روسیې سره د مثالي سختی او اسراییلو سره د قصدي انتخاب سره د نړیوال قانون د اصل پلي کولو لپاره. د ۲۱۰۰۰ ماشومانو د مړینې لیدلو او دا د سیاسي حل ته اړتیا لرونکي وضعیت بللو لپاره د آرامی بزدلی لپاره.

د ملگرو ملتونو د امنیت شورا

په معافیت کې د جوړښتي پیچلتیا لپاره دا د ویتو میکانیزم له لارې د مخنیوي لپاره ډیزاین شوی و چې یو دایمي غړی ته اجازه ورکوي چې خپل مراجعین دولت د جرم د کچې په پام کې نیولو پرته له ټولو قانوني پایلو څخه خوندي کړي.

او نورو ټولو ته - هغه فکر کوونکي چې توجیحات یې لیکلي، هغه خپرونکي چې دا یې یوه شخړه بللي، هغه سیاستوال چې دا یې پیچلي بللي، هغه رول اندي چې د ښوونځیو په بمباری کې یې نزاکت وموند، هغه کارپوهان چې د قضاوت لپاره یې د بیړی په وړاندې خبرداری ورکړ، هغه ډیپلوماتان چې د ماشومانو د لوړې په وخت کې د صبر غوښتنه وکړه: تاریخ هم صبرناک دی. دا اوږده حافظه لري. او دا آرامه خلک نه بڅیښي.

د نورمبرگ محاکمو یو مثال رامینځته کړ چې هیڅکله لغوه شوی نه دی: دا چې افراد د بشریت پر وړاندې د جرمونو لپاره جرمي مسؤلیت لري پرته لدې چې دوی کوم امرونه تعقیب کړي، پرته لدې چې د سیاسي اړتیا غوښتنه شوي وي، پرته لدې چې د هغه حاکمیت واک چې دوی یې په نوم عمل کړی وي.

نورمبرگ ځکه پېښ شو چې جرمني بایللی. محاکمې د گټونکو لخوا ترسره شوي. دا د نړیوال عدالت په اړه نا آرامه حقیقت دی: دا د ځواکمنو لخوا د ماتې خوړلو لپاره پلي کیږي. دا په ندرت سره پخپله د ځواکمنو لپاره پلي شوی.

مگر تاریخ پای ته نه دی رسیدلی. ځواکمن تل ځواکمن نه پاتې کيږي. او د هغه څه ثبت چې دلته ترسره شوي دي - نومونه، شمیرې، عکسونه، طبي ریکارډونه، د بم توتې د دوی د سریال شمیر و سره، رسیدونه، ډیپلوماتیک کیبلونه، ویتو، د وسلو جوازونه، د اندیښني بیانونه چې د ماشومانو د لورې پرمهال خپاره شوي - دا ثبت شتون لري. دا تالیف کيږي. دا ساتل کيږي. دا زموږ وروسته راتلونکو نسلونو ته د وضاحت او تلیپاتي والي سره لیردول کيږي چې هیڅ سیاسي ځواک نشي کولی له مینځه یوسي .

(11) کلن جواد یونس فوتبال کاوه. هغه خپل کوچنی ورور کور ته بوتلو. هغه بیرته خپلې لوبې ته راغی. یو اسرائیلي توغندی هغه وواژه.

د هغه نوم په ثبت کې دی.

د هغو کسانو نومونه چې توغندی یې لیږلی، چا یې پیسې ورکړې، چا یې جوړ کړ، چا یې د لیرد اجازه ورکړه، چا اوربند ویتو کړ، چا چې د اندیښني بیان خپور کړ او د وسلو بل جواز یې لاسلیک کړ: دا نومونه هم په ثبت کې دي.

تاریخ به دا ټول په ګډه ولولي. دابه پوښتنه وکړي: تاسو څه وکړل، کله چې تاسو پوهیدل؟

او ځواب، دنړۍ ډیبرې ځواکمنو حکومتونو لپاره، به دا وي: موږ ولیدل. موږ محاسبه وکړه. موږ دوام ورکړ.

څوکرښی ددی مقالې دلیکوال په اړین :

لالا بیچتولا یو خپلواک الجزایري تاریخ پوه، ژورنالیست او جیوپولیتیک شنونکی دی . هغه له ۲۰۲۵ کال راهیسي د ترمپ ، امریکایي تسلط او د نړیوال نظم د سقوط په اړه لیکنې کوي. د هغه کار په کاونتر کرینتس، گلوبل ریسرچ، ریسو انترنیشنل، لی کوتیدین ډی اوران، سریلانکا ګارډین، او نورو نړیوالو پلیټ فارمونو کې څرګندیږي .دا مقاله د نومبر ۲۰۲۵ او اپریل ۱۳، ۲۰۲۶ ترمنځ تولید شوي تحلیلي کارونو مجموعه مدغم او تاج پوښي. هغه د نړیوال کولو په اړه د څیړني مرکز (CRG) د څیړني مرستیال دی .

لالا بیچتولا

Sources

UNICEF State of Palestine Humanitarian Situation Update, February 2026; UNICEF Press Releases, May 2025 & March 2025

WHO Malnutrition Rates Alert, July 2025

UNRWA/The Lancet Gaza Malnutrition Study, October 2025

IPC Famine Review Committee, August 2025

Amnesty International: Operation Cast Lead 2009; Gaza: Evidence of Starvation, July 2025; Iran: Beit Shemesh strike, March 2026

Human Rights Watch: Gaza starvation, April 2024; West Bank child killings, 2023

B'Tselem: Operation Protective Edge fatalities 2016; Welcome to Hell, 2024

Defense for Children International – Palestine: child detention statistics 2008–2026

Save the Children: West Bank 2025; Lebanon 2024

UN Human Rights Office (OHCHR): 1,001 Palestinians killed in West Bank, October 2025

International Court of Justice: Provisional Measures, South Africa v. Israel, January 2024

Human Rights Activists in Iran (HRANA): Iran casualties report, April 2026

BBC Verify: PrSM analysis, Lamerd strike

Associated Press: Lebanon children killed investigation, April 15, 2026

Al Jazeera: Minab girls' school, February 28, 2026; Lebanon UNICEF figures, April 2026

Wikipedia: Effect of the Gaza war on children; Palestinian children in Israeli custody; Gaza Strip famine; Casualties of the Gaza war; 2026 Iran war; 2026 Lebanon war; Death of Alan Kurdi

The Lancet: Traumatic injury mortality, Gaza, January 2025

OCHA: Key figures, 2014 hostilities

Brown University Watson Institute for International and Public Affairs: Indirect deaths study, 2024

.....